

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Conclusio negativa statuitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

reum, tanquam de novo casu rursus reperio, sibi in
viam gratulantur & applaudunt. His pramissis:
pro resolutione difficultatis proponitur, sit

§. I.

Conclusio negativa statuitur.

Deo igitur: Unius tantum Doctoris suffra-
gium seu autoritas, communiter loquen-
do, non potest reddere opinionem aliquam proba-
bilem & in praxi tutam.

Probatur primo ex Aristotele 1. topic. cap. 1.
sic dicente: Probabilia sunt quae videntur omnibus,
aut pluribus, aut sapientibus, & his maxime notis: Sed
quae uni soli videntur, non videntur pluribus:
Ergo quae uni soli videntur, communiter lo-
quendo, probabilia non sunt.

Probatur secundo ex D. Thoma quodlib. 3.
supra citato art. 1. ubi ait: In his quae pertinent ad
fidem, & bonos mores, nullus excusatur, si sequatur
erroneam opinionem alicujus Magistri: At si com-
muniter & universaliter loquendo, unius Do-
ctoris suffragium efficeret opinionem probabi-
lem, & in praxi tutam, qui in rebus dubiis, ad
fidem aut bonos mores spectantibus, erroneam
opinionem alicujus Magistri sequeretur, excu-
saretur à peccato, praesertim juxta novorum
Casuistarum principia, docentium omne proba-
bile probabilitate quantumvis tenui ac debili,
à peccato excusare: Ergo juxta D. Thomam,
unius tantum Doctoris suffragium, non potest,
communiter & regulariter loquendo, reddere
opinionem aliquam probabilem, & in praxi
tutam. Unde Lactantius supra relatus: Ne tra-
hatur autoritate cuiusquam, sed veritati potius sa-
reamus & accedamus. Nullus hic temerari locus:
in eternum stultitia pena subeunda est, si aut persona
manus, aut opinio falsa deceperit. Ex quo infert
Joannes Sennichius §. 3. 57. intollerabilem esse il-
lam Caramuelis adulationem supra relatum:
Quaerenti an hoc aut illud liceat, suscipit respondere
DIANA DIXIT: Neque enim (subdit ille) in
schola Pythagorae degimus, sed in schola Christi, qui
nequaquam dixisse prohibetur, EGO SUM PRO-
BABILITAS, sed, EGO SUM VERITAS.
Huius magisterio discimus artem adueniendi viae deducendi
ad vitam, & latitudinem viae deducendi ad mortem.
Porro quod huius magisterio didicimus, verum esse non
ambigimus. Proinde quantumvis Diana motatur
viam calce dilatare, vel viam perditionis angustare,
non ei credimus, sed Christo positis acquiescimus; as-
severanti illam esse artem, istam verò spatiofam.
Qui enim illam predicavit artem, & istam spatio-
sam, Deus est, legifer est, veritas est: Diana, quantum-
libet à Caramuele laudatus, homo purus est, legifer
non est, veritas non est.

Probatur tertio conclusio ab inconvenienti,
quod sequitur ex veritate sententia: Si enim
unius viri docti & probi autoritas sufficeret
ad reddendam aliquam opinionem probabi-
lem, & tutam in praxi, vel dicendum esset re-
centiores Casuistas non esse viros doctos &
probos, vel omnes eorum assertiones esse pro-
bables, & tutas in praxi: primum non conce-
dent Adversarii, cum recentioribus Casuistis
maxime injuriosum sit: secundum verò absur-
dissimum est: quis enim dicat omnes novorum
Casuistarum assertiones, quas supra retulimus
& confutavimus, esse vere probables & tutas
in praxi? Quis aliter audeat licere v. g. puel-

la procurare abortum ante animationem fec-
tus, ut vitet infamiam; aut concubinario reci-
nere concubinam, quando eam relicta vitam tran-
sigeret tristibus: vel actori aut reo occidere judicē
cum ab eo iniqua timeretur sententia; aut iudici
in causa aequali accipere pecuniam ab una par-
tium, ut sententiam in ejus favorem ferat? Quis
etiam existimet licere, inducere testem ad ju-
randum falsum, quod jurans quidem putat esse
verum, ipse verò inducens scit esse falsum; vel
absoluto desiderio cupere mortem patris, ad
percipiendam ejus haereditatem; & ad vitan-
dam mortem, vel gravia damna, falsum sibi eri-
men imponere, ac seipsum gladio lingua perime-
re? & similia quae ex Tamburino supra retu-
limus, & impugnavimus. Quis tandem sentiat
cum Caramuele (quem recentiores Casuistae,
Luminare majus, & ingeniorum facem, appellant)
Advocatum posse patiocinari causam, quam co-
gnoscit esse injustam; Clericum posse in reci-
tandis horis Canonice voluntarie dilatare; aut
quotidie recitare Officium paschale; vel unica
recitatione Officii, duorum dierum obli-
gationi satisfacere; & Monachos omnes à jeju-
nii lege & onere liberari? Certè haec ita absur-
da sunt, ut communis sensus, & communissima
pietatis notiones, ad ea refellenda & aspernan-
da sufficiant. Ea tamen, & plura alia retulimus,
transgrediri debent Adversarii, vel ab illo do-
gmate recedere, quo unius viri docti & probi
suffragium, ad reddendam opinionem probabi-
lem sufficere asseverant.

Nec valet, si dicas, illud quidem sufficere ad
reddendam opinionem speculative probabi-
lem, non tamen ad reddendam illam tutam &
probabilem in praxi. Hoc enim ex ipsis novo-
rum Casuistarum principiis confutari potest.
Nam Joannes Sancius in practicis disp. 54. num.
11. sic ait: Inintelligibile videtur aliquam opinionem
esse speculative probabilem, & in praxi tuto amplecti
non posse. Probabilitas namque practica à speculati-
va differt, tanquam effectus à sua causa: id enim
quod quis opere exequitur juste vel injuste, ab eo na-
scitur, quod scilicet speculative judicavit posse agi li-
cite vel illicite. Qui ergo arbitratur speculative ali-
quid licite operari se posse propter rationes probabiles,
id tuto executioni mandare poterit; alias nihil ope-
rabitur, nec alicujus fructus sive momenti erit illa
speculatio probabilis, si ad opus esset impedita; &
aque operari posset speculative opinionem ha-
bens, & pertimescens operari practice ex ea, Tantalo
poma & aquam ad labia probe habenti, impedito
tamen eis uti sive frui. Imò Tantalo infelicior esset,
qui dum bibere exoptabat, nequibat; at probabili opi-
nionem uti pertimescens, omittit operari quod in ejus
potestate erat efficere. Ex quibus liquet, juxta no-
vorum Casuistarum principia, non solum esse
probabile speculative, sed etiam in praxi tu-
tum, quicquid unus Doctor asserit esse proba-
bile, subindeque omnes opiniones Caramuelis,
Tamburini, Escobaritii, & aliorum Recentio-
rum, supra confutatas, tuto amplecti licere: ex
quo ferè innumera sequuntur absurda. Unde
inter novorum Casuistarum assertiones, quas ad
instantiam Episcopi Gandavenis, Academia
Lovaniensis proscripsit, haec erat vigesima sex-
ta: Autoritas unius Doctoris probi & docti reddat
opinionem probabilem. Quam propositionem, ut
perniciosam, & in materia doctrine moralis innume-
ras absurditates invehentem, damnavit.

Advertendum tamen est, me in conclusione
dixisse,

dixisse, unius Doctoris suffragium, *communiter loquendo*, non posse reddere opinionem aliquam probabilem & in praxi tutam: quia interdum Doctor potest esse adeo clarus, & in Ecclesia celebris, ut ejus auctoritas præponderet aliorum multorum rationibus & auctoritati. Quare existimo solam D. Thomæ auctoritatem posse reddere opinionem verè probabilem, & in praxi tutam: Tum quia ejus doctrina non solum ab innumeris Doctoribus & celebrioribus Academicis, sed etiam à pluribus Summis Pontificibus fuit commendata & approbata, nominatim ab Alexandro VII. qui nuper in Cævi Apostolico ad Academiam Lovaniensem missò, hujus S. Doctoris dogmata, TUTISSIMA ET INCONCUSSA declaravit; ut initio hujus dissertationis diximus: Tum etiam quia D. Thomas nunquam absque ratione efficaci, saltem quantum materia patitur, vel sine auctoritatibus Scripturæ sacræ, aut SS. Patrum testimonii, aliquid in medium producit. Unde Gravina noster in suo Cherubim Paradisi, in principio dicit, *voce[m] ejus esse vocem multitudinis, per quam omnes SS. Patres nobis suos sensus exponunt*: ideòque potissimum eniti debemus, ut conformiter ad ejus mentem omnes casus conscientie resolvamus, & specialiter hanc quaestionem de probabilitate, quæ totius Theologiæ moralis basis est & fundamentum. Quare non possumus fatiri mirari, quomodo tot Thomistæ, aliis graves, pro secundis intentionibus, & entibus rationis, pro indivisibilibus continui, post naturam & existentiam temporis, & aliis similibus quaestionibus, quæ nec proficere, nec obesse possunt animarum salutem, pro S. Doctore tanta animi contentione decertent, & vix advertant quid in rebus moralibus, & præsertim in hac gravissima de probabilitate quaestione senserit! Certè tantò diligentius circa morales materias mens ejus indaganda est, quanto certius scimus ipsum prius in seipso legisse, quæ postea aliis scripsit, & præcepta in materia morum aliis tradidisse, quæ à se tanquam ab exemplari didicerat; atque id unum antequam doceret spectasse, quæ ratione viveret, ut ostenderet cæteris quæ lege vivendum esset.

§. II.

Solvuntur objectiones.

211 **C**ontra nostram assertionem objicit in primis Thomas Sanchez in summa lib. 1. cap. 9. num. 7. & alii recentiores Casuista post ipsum, ut Joannes Sancius, Layman, Filiucius & alii, testimonium D. Thomæ, desumptum ex quodlib. 3. art. 10. ubi S. Doctor (inquit Sanchez) ait *Posse quemquam amplecti opinionem quam à Magistro audivit, in his quæ ad mores pertinent.*

Sed totum hunc articulum diligenter & accuratè legimus & relegimus, & hæc verba invenire non potuimus, nec ea certè videre poterimus, nisi Sanchez sua illa conspiciat, quibus videntur ea quæ non sunt tanquam ea quæ sunt, nostris oculis admoveat. Nam S. Doctor nihil tale habet in hoc articulo, sed totum oppositum: ait enim, ut supra retulimus, *In his quæ pertinent ad fidem & bonos mores nullus excusatur, si sequatur erroneam opinionem alicujus magistri: in talibus enim ignorantia non excusat.* Ex quo duo patent notatu digna: nimirum Sanchez locum

A illum Divi Thomæ adulterasse, vel saltem alienis aut alienatis oculis legisse; & alios recentiores Casuistas, qui illum pariter sic corruptum & vitiatum referunt, Authores non legere, sed absque ullo prorsus examine transcribere id quod alii scripserunt, & ut loquitur Navarrus supra relatus, *Alios sequi, sicut oves aliam oves, vel ut aves, quæ unam volantem alia omnes sequuntur.*

B Objicit secundò Caramuel in Theol. fundam. num. 448. *Quicquid testantur quatuor Authores est probabile: Sed ad probabilitatem non requiruntur quatuor Authores, sed unum omnino sufficere, quatuor testantur Authores, imò & vixinti, aut plures.* Ergo opinio unius Authoris est probabilis. Hæc ratio (subdit ille) *salutem hucusque caruit.*

Sed facile responderetur, quòd quando aliqui Doctores asserunt ad probabilitatem alicujus sententiæ sufficere unius Doctoris suffragium, vel loquuntur de Authore adeo claro & in Ecclesia celebri, ut ejus auctoritas aliorum multorum rationibus & auctoritati præponderet, qualem diximus esse Divum Thomam, qui unus pro decem millibus computatur. Ita Viguierus lib. 1. instit. cap. 15. ubi sic ait: *In dubiis sequens opinionem rationabilem alicujus magistri, cum magister est Doctor & approbatus, ut D. Thomas, qui absque ratione aut auctoritate non consuevit loqui, est excusatus à peccato.* Vel solum volunt opinionem illam censeri probabilem, quæ unius viri docti & probi suffragio nititur, quando communi sententiæ non repugnat, & ab aliis ut improbabili & singulari non rejicitur; sicut explicat Layman, Filiucius, & alii: opinio verò, quæ asserit unum Authorem per se ad probabilitatem alicujus sententiæ sufficere, repugnat communi Doctorum sententiæ, & ab illis non solum ut falsa, sed etiam ut improbabili, imò ut perniciosâ, & innumeras absurditates in materia doctrinæ moralis invehens, rejicitur, ac reprobatum, ut patet ex Censura Doctorum Lovaniensium supra adducta. Unde licet ab aliquibus recentioribus Casuistis probabilis & tuta in praxi existimeretur, ut talis censeri non debet.

C Maximè quia eum illi Casuista in tam multis deliraverunt, & in tam horrenda inciderunt opinionum portenta, quæ supra retulimus, in quibus manifesta depravatio rationis apparet, meritò in aliis etiam minus manifestis, corrupti judicii suspecti sunt, subindeque eorum auctoritas non sufficit ad reddendam probabilem & in praxi tutam opinionem illam, quæ ad probabilitatem alicujus sententiæ, unius tantum Authoris suffragium sufficere asseverat.

D Addo quod, licet auctoritas decem vel undecim Doctorum sufficiat ad reddendam probabilem opinionem circa materiam aliquam particularem, non tamen in quaestione de opinione probabili, ut sic: quia ipsa est fundamentum doctrinæ moralis præcipuum; ad principia autem præcepta Theologiæ moralis stabilienda, major requiritur auctoritas, & numerus Doctorum, quàm ad reddendam probabilem opinionem, quæ circa materiam aliquam particularem verfat: sicut in politicis videmus pro majori vel minori momento rerum judicandum, majorem vel minorem requiri Judicum numerum, & leges fundamentales regni non posse, nisi à generalibus illius comitiis statui vel abrogari.

E Objicies tertio: Si aliquis homo simplex & ignarus